

PREVERI DEJSTVA!

Razkrivanje mitov o trajnosti

Sporočila o trajnosti vplivajo na naše odločitve vsak dan – pri izbiri izdelkov, v oglaših, na družbenih omrežjih in v javnih razpravah. Toda kako zanesljive so te trditve in kaj o njih dejansko vemo?

»Preveri dejstva« je zbirka gradiv projekta ECOGAGE, ki raziskuje pogoste trditve, predpostavke in mite o trajnosti. Namen gradiv je predstaviti dokaze, ki stojijo za razširjenimi sporočili o trajnosti, ter spodbuditi bolj kritično presojo informacij, ki se pogosto zdijo samoumevne.

Vsak informativni list vsebuje reference, na katere je mogoče klikniti

tako da lahko sami raziščete osnovne dokaze. Poleg tega knjižnica virov ECOGAGE omogoča dostop do kurirane zbirke zaupanja vrednih in preverjenih virov, ki so bili podlaga za razvoj naših gradiv. Cilj ni povedati vam, kaj naj mislite – temveč vam pomagati pri sprejemanju premišljenih odločitev na podlagi popolnejšega razumevanja dejstev. **Ker je kritično mišljenje ena najpomembnejših veščin za trajnostno življenje.**

Skenirajte QR kodo za dostop do knjižnice virov ECOGAGE in raziščite dokaze, na katerih temeljijo informativni listi.

Več o projektu ECOGAGE:
www.ecogage.eu

Projektni partnerji

Povežite
se z nami:

Fachhochschule
des Mittelstands

Sofinancira
Evropska unija

Financirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorja(-ev) in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti EACEA.

Kritično razmišljanje za trajnostni način življenja: razkrivanje mitov o trajnostni

Hrana in vsakodnevna potrošnja

S kmetije na mizo = bio/eko ali je to le iluzija?

Veganski meni, 100% rastlinsko, rastlinski nadomestek za meso na osnovi soje

Uporabiti ali ne uporabiti plastičnih rokavic v trgovini? To je zdaj vprašanje!

Zdravo!
Bogato s hranili!
Polno vitaminov!

Olačila in življenjski slog

Če kupujem "trajnostna" oblačila, ali jih lahko kupim več?

»Naravno«, »nežno«, »prijazno do kože« – kaj pa se dejansko dotika vaše kože?

Olačila, ki se prodajajo v EU, so zagotovo varna ... kajne?

Mobilnost

Je vožnja na delo le izgubljen čas? Ali pa bi lahko bila pot na delo najpametneje izkoriščen del vašega dneva?

Električni avtomobili: zelena rešitev ali le nova vrsta problema?

Letiti zeleno? Ali je letenje na kratke razdalje bolj zeleno le na papirju?

Energija in gospodinjstvo

Novo = boljše? Ali svoj gospodinjski aparat zamenjate prezgodaj?

Brez plastike = boljše? Ali steklo ni vedno bolj trajnostna izbira?

100 % obnovljivo? Ali je vaša elektrika res tako zelena, kot mislite?

Delati vse prave stvari ... ampak ali so to tiste, ki so resnično pomembne?

Oznake in trditve

Džungla etiket: Čemu lahko zaupate?

"Zeleno", "eko", "naravno" - Kaj v resnici pomenijo?

Nekaj manjka, ampak kaj je to?

S kmetije na mizo = bio/eko ali je to le iluzija?

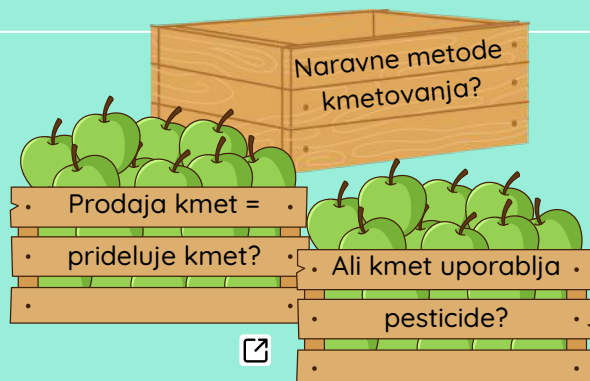

Na kmečki tržnici kupite zelenjavo od prijaznega para in obiščete kmetijo, da si nabereite sezonsko sadje – kaj bi lahko bilo bolj zdravega in okolju prijaznejšega od tega?

**"Prodaja neposredno od
kmeta = boljše"**

Kako veste, da se odločate za najboljšo izbiro?

- Ali kmet dejansko sam pridelava vse pridelke, ki jih prodaja?
- Kako ščiti pridelke pred škodljivci?
- Kaj točno uporabljajo sosednje kmetije za zaščito svojih pridelkov?
- Ali razumete, da tudi če si sami nabereite sadje na kmetiji, je kmet morda še vedno uporabil pesticide ali kemične pripravke za pospešitev zorenja?

Psihologija, ki stoji za našim vedenjem:

Pogosto prenesemo svoje zaupanje, ki temelji na eni značilnosti osebe, na vse njene druge značilnosti ali dejanja. Morda ste z nekim kmetom resnično povezani ali pa lastnik kmetije, kjer si sami nabirate pridelke (PYO – pick your own), ponuja prijeten prostor za piknik, vendar to še ne pomeni samodejno, da je način pridelave zelenjave okolju prijazen.

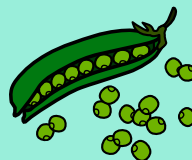

Ključna ugotovitev

Pridelava zelenjave ni tako preprosta, kot se zdi – pri izbiri iščite načine pridelave, ki vključujejo neuporabo sintetičnih pesticidov in gnojil, kolobarjenje za ohranjanje zdravih tal in čim manjšo uporabo kemičnih sredstev.

Ukrepite tam, kjer je pomembno

Če želite večjo gotovost, se vključite v eno od združenj, kjer člani tedensko prejemaajo sadje in zelenjavo od preverjenih pridelovalcev. Tudi v tem primeru pa ne pozabite postavljati vprašanj: Kako poteka preverjanje pridelovalcev? Ali pridelovalci uporabljajo intenzivne načine kmetovanja, ki lahko pomenijo večje emisije CO₂?

Kliknite ikono za dostop
do izvirnega vira
podatkov.

Projektni
partnerji

Povežite
se z
nami:

www.ecogage.eu

**ECO
GAGE**
Critical Thinking for
Sustainable Living

Fachhochschule
des Mittelstands

Sintaxia
formazione e consulenza

STEP
Institute

EcoAtivo
Associação de Protecção e
Conservação da Natureza

Eko
Innowacje

Sofinancira
Evropska unija

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanj.

Hrana in vsakodnevna potrošnja

Veganski meni, 100% rastlinsko, rastlinski nadomestek za meso na osnovi soje

Ali ste vedeli, da proizvodnja živil živalskega izvora povzroči približno 57 % emisij toplogrednih plinov iz prehranskega sistema, medtem ko živila rastlinskega izvora prispevajo približno 29 %?

Odločite se za vegansko restavracijo, ker želite izbrati bolj trajnostno možnost. Pa je res vedno tako? So rastlinske jedi vedno najboljše izbira? So živila živalskega izvora vedno bolj obremenjujoča za okolje?

Rastlinska hrana –
okusna izbira za bolj
trajnosten planet.

“Jaz sem
boljša
izbira!”

Res?

Kako veste, da ste izbrali najboljšo možnost?

- Ali je vsaka rastlinska jed okolju prijazna?
- Je soja na jedilniku vedno boljša izbira?
- Ali odsotnost GSO pomeni bolj trajnosten izdelek?
- Ali so vsi izdelki z GSO potencialno škodljivi?

Kako ste lahko prepričani? PREVERITE:

- **Od kod prihajajo sestavine?**
Soja, povezana s krčenjem gozdov, ima bistveno drugačen vpliv kot lokalno pridelana soja.
- **Transport in dobavne verige**
Uvožene sestavine lahko povečajo vpliv na okolje.
- **Stopnja predelave**
Močno predelani veganski nadomestki pogosto zahtevajo več energije in virov.
- **Način pridelave**
Poraba vode, raba zemljišč in kmetijske prakse pogosto vplivajo bolj kot marketinške oznake.

AHA!

Ključna ugotovitev

Veganski meni ima lahko manjši vpliv na okolje, vendar je njegova trajnost odvisna od veliko več dejavnikov kot le od izključitve živil živalskega izvora.

Pred izbiro
razmislite kritično

Kliknite ikono za dostop
do izvirnega vira
podatkov.

Projektni
partnerji

Fachhochschule
des Mittelstands

Sintaxia
formação e consultoria

Povežite
se z
nami:

www.ecogage.eu

ECO
GAGE

Critical Thinking for
Sustainable Living

STEP
Institute

EcoAtivo
Associação de Protecção e
Conservação da Natureza

Eko
Innowacje

Sofinancira
Evropska unija

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

Uporabiti ali ne uporabiti plastičnih rokavic v trgovini? To je zdaj vprašanje!

Ko izbirate zelenjavo ali kruh, uporabite plastične rokavice ali vrečko, da ohranite določeno raven higiene in ste obzirni do drugih kupcev. Hkrati pa se sprašujete, ali je to res smiselno, saj s tem ustvarjate dodatne plastične odpadke.

Kaj je bolj škodljivo?

- Ali prijemanje sadja z golimi rokami ali ustvarjanje odpadkov iz plastike za enkratno uporabo?
- Ali zaščita rok pred umazanijo pri izbiranju krompirja ali korenja iz zaboja?
- Ali morebitno onesnaženje sadja, ki se ga dotikamo z golimi rokami, ali obremenjevanje okolja s plastiko?
- Kaj pa pekovski izdelki – kako jih izbrati na higienski in okolju prijazen način?

Sadje in zelenjava:

Dejstva

- Patogeni na sadju in zelenjavi običajno izvirajo iz pridelave, prevoza ali skladiščenja – ne od zadnje osebe, ki se je izdelka dotaknila.
- Morebitna onesnaženja z rok se praviloma odstranijo s pranjem živil doma.
- Rokavice ali plastične vrečke ne zmanjšajo zanesljivo tveganja za onesnaženje, če jih ne menjamo po vsakem stiku – česar kupci običajno ne počnejo.

Pekovski izdelki:

- Tveganje za navzkrižno onesnaženje sicer obstaja, vendar trgovine z razlogom zagotavljajo pripomočke, kot so klešče ali papirnate vrečke.
- Rokavice težave ne rešijo, če se z njimi še vedno dotikamo več različnih izdelkov.

Ključna ugotovitev

V vseh teh primerih raziskave kažejo podobno hierarhijo ukrepov:

Umivanje ali razkuževanje rok: velik vpliv
Izogibanje dotikanju obraza: velik vpliv
Uporaba ustreznih pripomočkov (klešče, papirnate vrečke): velik vpliv

Uporaba rokavic: majhen ali nedosleden vpliv na higieno, vendar velik vpliv na okolje zaradi odpadkov iz plastike za enkratno uporabo.

Kaj storiti pri nakupovanju:

Sadja in zelenjave:

Uporabite gole roke. Sadje in zelenjavo doma temeljito operite – to je bistveno pomembnejše kot uporaba rokavic.

Mesnih izdelkov:

Glavno tveganje predstavljajo iztekajoči se sokovi iz embalaže, ki lahko vsebujejo bakterije (npr. salmonelo). Rokavice lahko zmanjšajo neposreden stik, vendar le, če jih takoj po uporabi odstranite.

Pekovskih izdelkov:

Vedno uporabite klešče ali papirnato vrečko kot zaščito. Izogibajte se neposrednemu stiku z rokami. V tem primeru so rokavice manj učinkovite kot pravilna uporaba pripomočkov.

Kliknite ikono za dostop
do izvirnega vira
podatkov.

Projektni
partnerji

Povežite
se z
nami:

www.ecogage.eu

**ECO
GAGE**
Critical Thinking for
Sustainable Living

**Fachhochschule
des Mittelstands**

Sintaxia
formazione e consulenza

**STEP
Institute**

EcoAtivo
Associação de Protecção e
Conservação da Natureza

**Eko
Innovacije**

**Sofinancira
Evropska unija**

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

Zdravo! Bogato s hranili! Polno vitaminov!

Kaj je lahko bolj zdravega in trajnostnega kot kozarec sveže iztisnjene pomarančnega soka?

»Privošči si sok – dober je zate!«

Dejstvo ali splošno prepričanje?

- Iz sadnega soka dobimo več vitaminov kot iz celega sadeža.
- Sadni sok je zdrav, ker ne vsebuje dodanih konzervansov ali sladkorja.
- Smuti je bolj zdrav kot sadni sok.
- Kozarec soka je dober način za začetek dneva.
- 100 % sadni sok pomeni, da ne vsebuje dodanega sladkorja.
- Sadni nektar je enak soku iz zgoščenega sadnega soka.

Kaj zagotovo vemo?

- Pitje sadnega soka (iz katerega so odstranjene prehranske vlaknine, prisotne v celem sadežu) povzroči hitrejši porast ravni glukoze v krvi.
- Še vedno niste prepričani glede vnosa sladkorja? Za en kozarec soka običajno porabimo več sadežev, kot bi jih pojedli naenkrat. Zato sami primerjajte, koliko sadja dejansko zaužijete v obliki soka.

Ključna ugotovitev

Pojedite cel sadež – to je najboljša izbira.
Če je mogoče, izberite sadje z ekološkim certifikatom (EU BIO). V nasprotnem primeru sadje pred zaužitjem namočite v raztopini vode in sode bikarbone ali vode in kisa ter ga nato sperite.
Če posežete po kupljenem sadnem soku, izberite takšnega z oznako EU BIO.

Kliknite ikono za dostop do izvirnega vira podatkov.

Projektni partnerji

Povežite se z nami:

www.ecogage.eu

Fachhochschule des Mittelstands

EcoAtivo
Associação de Protecção e Conservação da Natureza

Sofinancira
Evropska unija

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

Olačila in življenjski slog

Če kupujem "trajnostna" oblačila, ali jih lahko kupim več?

"Trajnostna kolekcija" "Organski bombaž" "Zavestna moda" "Boljše za planet"

"Okolju prijazno"

»Izbral/a sem različico iz ekološkega bombaža, ker se mi je zdela bolj odgovorna izbira.«

Česa vam etikete ne povedo?

OBLAČILA KUPUJEMO HITREJE KOT KADAR KOLI PREJ

Proizvodnja oblačil se je **od leta 2000 podvojila**. Oblačila pred zavrženjem nosimo vse manjkrat.

BOLJŠI MATERIALI $\neq$ NIČELNI VPLIV

Ekološki bombaž zmanjšuje uporabo sintetičnih pesticidov, vendar še vedno zahteva vodo, zemljo in energijo.

NAJVEČJI VPLIV JE POGOSTO POGOSTOST NAKUPOV

Pogosta menjava oblačil povečuje skupni okoljski odtis – ne glede na material.

Ključna ugotovitev

Tudi trajnostna majica ima vpliv.

Najbolj zelena oblačila so pogosto tista, ki jih že imate v omari.

Kaj lahko storimo?

Vprašamo se :

- Ali ta kos res potrebujem?
- Ali ga bom pogosto in dolgo nosil/a?
- Ali z njim nadomeščam nekaj drugega – ali samo dodajam še več?

Osredotočite se na:

- kupovanje manj oblačil,
- daljšo uporabo oblačil,
- razmislek o nakupu iz druge roke,
- izbiro trpežnih izdelkov namesto nenehnega poseganja po novostih.

Kliknite ikono za dostop do izvirnega vira podatkov.

Projektni partnerji

Povežite se z nami:

www.ecogage.eu

Fachhochschule des Mittelstands

Sintaxia
formazione e consulenza

EcoAtivo
Associação de Protecção e Conservação da Natureza

Sofinancira Evropska unija

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

»Naravno«, »nežno«, »prijazno do kože« – kaj pa se dejansko dotika vaše kože?

»Kupujem bombažna oblačila in uporabljam mehčalec, ker so na otip mehkejša in nežnejša.«

"Naravna vlakna"

"Negovalna formula"

"Prijazno do kože"

"Dermatološko testirano"

"100 % bombaž"

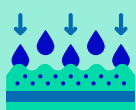

Kaj resnično vpliva na udobje in razdraženost?

STRUKTURA TKANINE JE POMEMBNA

BOMBAŽ

- Pogosto bolj zračen,
- dobro vpija vlago.

NEKATERE SINTETIČNE TKANINE

- Odvisno od svoje strukture lahko zadržujejo toploto.
- Vsi sintetični materiali nimajo enakih lastnosti.
- Sintetične tkanine lahko med pranjem sproščajo plastična mikrovlakna.

OBDELAVA IN OSTANKI SO TUDI POMEBNI

Tako naravna kot sintetična vlakna lahko vsebujejo ostanke kemičnih snovi, ☒ kot so:

BARVILA

KONČNE OBDELAVE

DIŠAVE

OSTANKI DETERGENTA

Občutljivost kože je lahko povezana z barvili, kemičnimi obdelavami, detergenti, dišavami in nekaterimi lastnostmi tkanin.

Zračnost in zadrževanje toplote sta odvisna tako od vrste vlaken kot tudi od strukture tkanine.

Ni ves bombaž neobdelan in ne povzroča nujno manj draženja!

Ključna ugotovitev

Mehko, naravno in zračno še ne pomeni, da je brez kemične obdelave!

Vaša koža se odziva na več kot le na marketinške izraze.

Kaj lahko storimo?

Preverite oznake za vzdrževanje oblačil.

Na njih so pogosto navedene tudi posebne končne obdelave.

Nova oblačila pred prvim nošenjem operite.

S tem lahko zmanjšate količino ostankov barvil in sredstev za končno obdelavo.

Kadar je mogoče, uporabljajte blaga pralna sredstva ali sredstva brez dišav.

Dišave so pogost vzrok draženja kože.

Izberite tisto, kar vam je prijetno.

Koža vsakega posameznika se odziva drugače.

Manj mehčalca, več nege.

Mehčalec na tkanini pusti sloj, ki lahko draži kožo.

Kliknite ikono za dostop do izvirnega vira podatkov.

Projektni partnerji

Fachhochschule des Mittelstands

Sintaxia
formazione e consulenza

Povežite se z nami:

www.ecogage.eu

Sofinancira
Evropska unija

ECO
GAGE
Critical Thinking for
Sustainable Living

STEP
Institute

EcoAtivo
Associação de Protecção e
Conservação da Natureza

Eko
Innovacje

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

Oblačila, ki se prodajajo v EU, so zagotovo varna ... kajne?

»Ko vidim oblačila, ki se prodajajo v EU,
predvidevam, da izpolnjujejo vse varnostne
standarde.«

»SKLADNO Z EU«

"STANDARDI KAKOVOSTI"

"VARNO"

Kako sistem dejansko deluje?

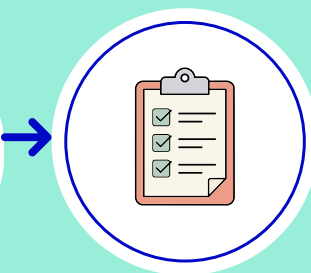
PROIZVAJALEC

Proizvajalec izdelava izdelek in izjavi, da je skladen s predpisi.

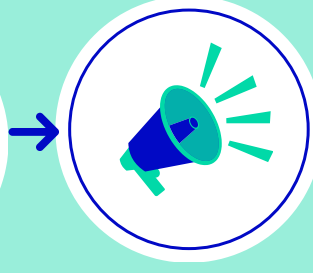
TRG

Izdelek se začne prodajati na trgu.

NADZOR

Pristojni organi izvajajo naključne preglede, testiranja in inšpekcijske nadzore.

ODPOKLIC

Če odkrijejo tveganje, se lahko izdelek umakne s trga ali odpokliče.

Pomembno je vedeti

Izdelki običajno NISO:

- predhodno testirani,
- posamično odobreni.

Namesto tega:

- podjetja sama izjavijo, da so izdelki skladni;
- pristojni organi skladnost pozneje preverjajo z nadzorom trga.

Safety Gate

Opozorila o nevarnih izdelkih, tudi oblačilih, se redno objavljajo v sistemu EU.

Ključna ugotovitev

»Prodaja v EU« ne pomeni, da je bil vsak izdelek posebej preverjen.

Varnostni sistemi se pogosto odzovejo šele, ko izdelki že pridejo na trg.

Kaj lahko storimo?

- Bodite previdni pri neobičajno poceni izdelkih in neznanih blagovnih znamkah.
- Kjer je mogoče, preverite informacije o izdelku.
- Zavedajte se, da do odpoklicev izdelkov prihaja redno.

Ostanite kritični
tudi na
reguliranih trgih.

Kliknite ikono za dostop
do izvirnega vira
podatkov.

Projektne
partnerji

Fachhochschule
des Mittelstands

intaxia
formazione e consulenza

Povežite
se z
nami:

www.ecogage.eu

ECO
GAGE
Critical Thinking for
Sustainable Living

STEP
Institute

EcoAtivo
Associação de Protecção e
Conservação da Natureza

Eko
Innowacje

Sofinancira
Evropska unija

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja
pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno
stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za
izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija
niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

Je vožnja na delo le izgubljen čas?
Ali pa bi lahko bila pot na delo
najpametneje izkoriščen del
vašega dneva?

Zdi se kot čas, ki ga ne bomo nikoli dobili nazaj

Vsako jutro na **avtobusu ali vlaku** preživite 40 minut. Zdi se vam, da je to izgubljen čas – čas, odvzet spanju, hobiem ali družini. Ko pa nekdo reče, da je vlak okolju prijaznejši, se vprašate: **ali to res kaj spremeni?**

izgubljen čas → ni bistvene razlike v primerjavi → vlaki tudi onesnažujejo z vožnjo z avtomobilom

Kaj pa, če težava ni v sami poti na delo, temveč v načinu, **kako jo opravite?**

Vaša pot na delo ni izgubljen čas. To je prosti čas.

Vožnja z avtomobilom zahteva vso vašo pozornost na cesti, zato je ta čas izgubljen. Na avtobusu ali vlaku pa lahko teh 40 minut izkoristite po svoje: **berete, se učite, poslušate ali počivate.**

In ne gre samo za čas. Pomemben je tudi vpliv.

Številke kažejo drugačno sliko. Vlaki na potniški kilometer ustvarijo **do 14-krat manj emisij CO₂.**

Naj bo pot **pametnejša**

Izberite vlak če:

Pot je daljša od **100 km**, potujete **sami** ali **v paru**, cilj pa je v središču mesta.

Avto ima smisel:

Potujete v **skupini štirih oseb** (s čimer si razdelite okoljski vpliv) ali pa do cilja **ni mogoče priti z javnim prevozom.**

Ključna ugotovitev

Javni prevoz vam ne krade časa, temveč **vam ga vrača.** Pridobite dvakrat: več časa zase in manjši okoljski odtis.

Kliknite ikono za dostop do izvirnega vira podatkov.

Projektni partnerji

Fachhochschule des Mittelstands

intaxia
formazione e consulenza

Povežite se z nami:

www.ecogage.eu

ECO GAGE
Critical Thinking for Sustainable Living

STEP
Institute

EcoAtivo
Associação de Protecção e Conservação da Natureza

Eko
Innowacje

Sofinancira
Evropska unija

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

Električni avtomobili: zelena rešitev ali le nova vrsta problema?

Sliši se samoumevno

Kupite električni avto. Brez izpušnih plinov, brez hrupa motorja, brez potovanja na bencinsko črpalko. Zdi se kot očiten korak k čistejši prihodnosti.

Nišelne emisije → čistejši zrak → manjša odvisnost od nafte

Ti pomisleki so resnični, vendar kateri problem naj bi električni avtomobili sploh reševali?

Zakaj električni in zakaj zdaj

Električna mobilnost ni postala priljubljena zaradi trenda.

Je ena redkih tehnologij, ki lahko v velikem obsegu **zmanjša emisije** v cestnem prometu, hkrati pa izboljša **kakovost zraka** v mestih in porabi **manj energije**.

Za razliko od avtomobila z motorjem z notranjim zgorevanjem električni avtomobil sčasoma postaja okoljsko ugodnejši.

Ker se delež električne energije iz obnovljivih virov povečuje, se **okoljski odtis** električnih avtomobilov skozi njihovo življenjsko dobo postopno **zmanjšuje**.

Zapeljite spremembo

Prehod na električno mobilnost je naložba v nov energetski sistem. Da bo vaš prispevek čim večji:

1

Polnite z električno energijo iz obnovljivih virov

Izberite certificiranega ponudnika zelene električne energije, da čim bolj zmanjšate svoj okoljski vpliv.

3

Podprite odgovorno recikliranje

Izberite proizvajalce, ki zagotavljajo pregledne dobavne verige in odgovorno predelavo baterij.

2

Poglejte dlje od cene

Električni avtomobili imajo nižje stroške vzdrževanja in goriva. Pri primerjavi upoštevajte skupne stroške lastništva (TCO).

Ključna ugotovitev

Pravo vprašanje ni, ali preiti na električno mobilnost, temveč kako hitro lahko poskrbimo, da bo celoten sistem, ki jo podpira, resnično trajnosten.

Kliknite ikono za dostop do izvirnega vira podatkov.

Projektni partnerji

Fachhochschule des Mittelstands

intaxia
formazione e consulenza

Povežite se z nami:

www.ecogage.eu

Sofinancira
Evropska unija

ECO
GAGE
Critical Thinking for
Sustainable Living

STEP
Institute

EcoAtivo
Associação de Proteção e
Conservação da Natureza

Eko
Innowacje

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

Mobilnost

Leteti zeleno?

Ali je letenje na kratke razdalje bolj zeleno le na papirju?

Zdi se, kot da imajo vse pod nadzorom ...

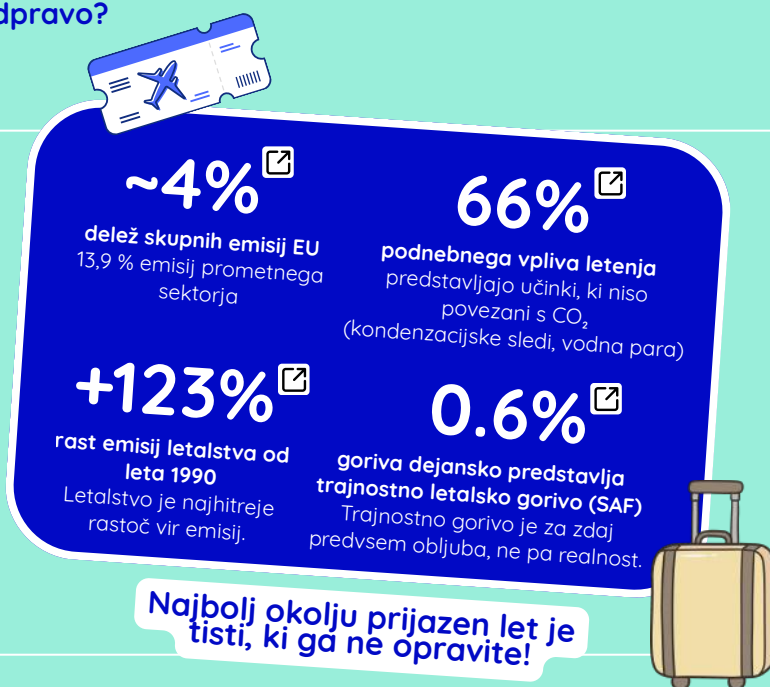
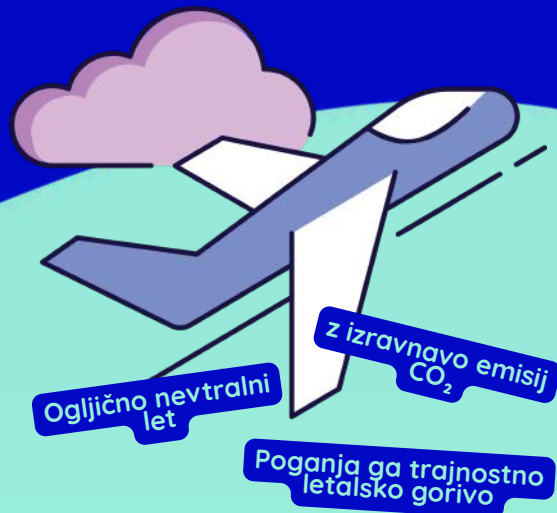
Na službeno pot morate leteti iz Milana v Barcelono.
Letalski prevoznik obljublja **okolju prijaznejši let**.
Na strani za rezervacijo je **polno pomirjujočih oznak**.

Toda ali izravnava emisij res pomeni njihovo odpravo?
Ali so trajnostna letalska goriva res že široko uporabljena?

Česa vam oznake ne povedo:

Dejanski podnebni vpliv letenja sega precej dlje od emisij CO₂.
Kondenzacijske sledi, vodna para na veliki višini in drugi učinki, ki niso povezani s CO₂, lahko predstavljajo **do dveh tretjin** celotnega vpliva letalstva na **segrevanje ozračja**.

Kaj pa "zelene" rešitve? Ne dohajajo potreb
Trajnostna letalska goriva zvenijo obetavno, vendar predstavljajo le **zelo majhen delež** goriva, ki se dejansko uporablja.

Letite manj, letite pametneje

Ni se vam treba popolnoma odpovedati letenju.
Lahko pa poskrbite, da bo vsak let res **smiseln**.

- ☒ **Izberite vlak**
Povzroči 5- do 10-krat ☒ **manj emisij.**
- ☒ **Izberite ekonomski razred**
Poslovni razred ima bistveno **večji okoljski odtis na potnika.**

- ☒ **Letite le, ko je to nujno**
Če lahko let nadomesti vlak ali videoklic, ga raje **izpustite.**
- ☒ **Izravnava emisij je prispevek, ne rešitev**
Ne **izniči** nastalih emisij.
Najprej zmanjšajte emisije, šele nato razmislite o izravnavi.

Ključna ugotovitev
Oznake »ogljico nevtralno« ne pomenijo ničelnega vpliva – pomenijo, da je dejanski okoljski strošek skrit.

☒ **Kliknite ikono za dostop do izvirnega vira podatkov.**

Projekt partnerji

Povežite se z nami:

www.ecogage.eu

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

Kritično razmišljanje za trajnostni način življenja

Novo = boljše?

Ali svoj gospodinjski aparat zamenjate prezgodaj?

“Novo = boljše”

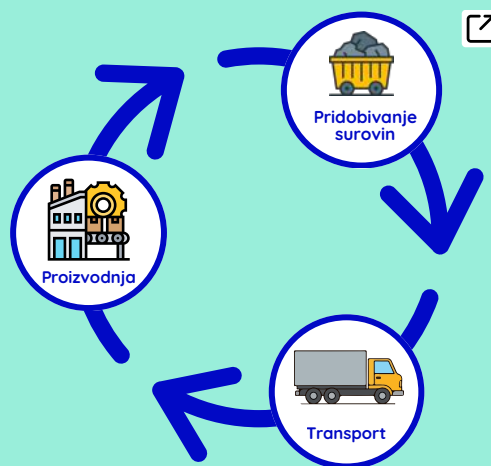
Najti morate zamenjavo za stari pralni stroj ali hladilnik.

Novi modeli so **energijsko učinkovitejši**, uporabljajo manj električne energije in obljublajo boljšo zmogljivost.

Zveni kot trajnostna izbira. Toda ali je res? Zveni logično ... kajne?

To je le polovica zgodbe

- Ali je zamenjava gospodinjskega aparata vedno najbolj trajnostna možnost?
- Ali sodobnejši aparati res vedno zmanjšajo vaš okoljski odtis? Kaj pa, če stari aparat še vedno deluje?
- Kaj pogosto spregledamo, ko se odločamo za zamenjavo?

Česa ne vidite

Energijska učinkovitost je le del zgodbe. Preden **nov gospodinjski aparat** sploh začnete uporabljati, je že povzročil **okoljski odtis**:

- za pridobivanje **surovin** je potrebna energija,
- **proizvodnja** zahteva **energijo**,
- izdelke je treba **prepeljati** na dolge razdalje.

To pomeni: če aparat zamenjate prezgodaj, lahko okoljski vpliv njegove proizvodnje izniči prihranke energije, ki jih prinaša učinkovitejša naprava.

V številnih primerih je okoljski vpliv proizvodnje novega aparata večji od prihrankov, ki jih ustvari v prvih letih uporabe.

Ključna ugotovitev

Najbolj trajnosten gospodinjski aparat je pogosto tisti, ki ga še ne zamenjate.

Ukrepite tam, kjer je pomembno

Gospodinjske aparate uporabljajte čim dlje, dokler dobro delujejo.

O zamenjavi razmislite le, če:

- je aparat pokvarjen ali tik pred odpovedjo,
- je njegova energijska učinkovitost bistveno slabša,
- prihranki zaradi večje učinkovitosti jasno odtehtajo okoljski vpliv proizvodnje novega aparata.

Kliknite ikono za dostop do izvirnega vira podatkov.

Projektni partnerji

Povežite se z nami:

www.ecogage.eu

ECO GAGE

Critical Thinking for Sustainable Living

Fachhochschule des Mittelstands

Sintaxia
formazione e consulenza

Sofinancira
Evropska unija

EcoAtivo
Associação de Protecção e Conservação da Natureza

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

Ali je vaša elektrika res tako zelena, kot mislite?

Zveni prepričljivo ...

Zamenjate dobavitelja električne energije.
Ponudnik obljublja »100 % obnovljivo električno energijo«.
Zdi se kot jasen korak k bolj trajnostnemu načinu življenja.
Toda kaj to v resnici pomeni?

Kaj se v resnici dogaja v ozadju?

Ali »100 % obnovljiva električna energija« pomeni, da vaš dom napaja izključno elektrika iz obnovljivih virov?

Ne povsem.

Električna energija ne potuje neposredno od vetrne elektrarne ali sončne elektrarne do vašega doma.

Namesto tega teče po skupnem elektroenergetskem omrežju, kjer se elektrika iz obnovljivih virov, fosilnih goriv in drugih virov med seboj prepleta.

To pomeni: Električna energija, ki jo porabljate, je vedno del skupnega energetskega sistema.

Kaj oznaka v resnici pomeni

Oznaka »100 % obnovljivo« se pogosto nanaša na potrdila o izvoru (**Guarantees of Origin**). Ta potrdila potrjujejo, da je bila določena količina električne energije proizvedena iz obnovljivih virov – ne pa, da ta elektrika neposredno napaja vaš dom.

V praksi to pomeni, da sistem podpira obnovljivo energijo na papirju, ne pa prek neposredne fizične povezave.

Kje vaša izbira resnično šteje

Ne glejte le oznake. Izberite ponudnike, ki:

- vlagajo v **nove projekte obnovljivih virov energije**,
- upravljajo **lastne obnovljive vire energije**,
- jasno pojasnjujejo, kako **njihov model podpira energetske prehod**.

Takšni ponudniki dejansko prispevajo k širjenju obnovljivih virov energije – ne le k njihovem računovodskemu evidentiranju.

Ključna ugotovitev

»100 % obnovljivo« ne pomeni, da vaš dom napaja izključno elektrika iz obnovljivih virov. Pomembneje je, ali vaša izbira dobavitelja dejansko podpira razvoj obnovljivih virov energije in energetske prehod.

Kliknite ikono za dostop do izvirnega vira podatkov.

Projektni partnerji

Fachhochschule des Mittelstands

Sintaxia
formazione e consulenza

Povežite se z nami:

www.ecogage.eu

ECO GAGE
Critical Thinking for Sustainable Living

STEP
Institute

EcoAtivo
Associação de Protecção e Conservação da Natureza

Sofinancira
Evropska unija

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

Brez plastike = boljše?

Ali steklo ni vedno bolj trajnostna izbira?

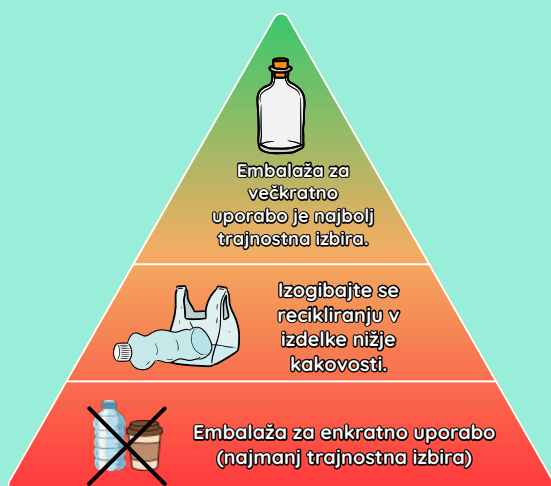

Zdi se kot očitna izbira - pa vidimo celotno sliko?

Izberete **steklenico** namesto **plastenke**. Zdi se kot očitna trajnostna odločitev. Manj plastike. Bolj naravno. Bolje za okolje. **Toda ali je res tako preprosto?**

To ni odvisno le od materiala

Ali je izogibanje plastiki samodejno najbolj trajnostna izbira? Ni nujno. Steklo, plastika, papir in kovine imajo vsak svoje prednosti in slabosti - **noben material ni najboljša izbira v vseh primerih.**

Ključna ugotovitev

Ključno vprašanje ni plastika ali steklo, temveč enkratna ali večkratna uporaba.

PLASTIKA	PAPIR	STEKLO	KOVINA
Zelo lahka in vodoodporna.	Lahek, vendar zavzame veliko prostora pri prevozu.	Zelo težko za prevoz.	Lahka in trpežna.
Težko jo je reciklirati; pogosto se reciklira v izdelke nižje kakovosti.	Izdelan iz obnovljive surovine (dreves).	Lahko se reciklira neomejeno velikokrat.	Zelo dobro jo je mogoče reciklirati (vendar je recikliranje energijsko zahtevno).
Izdelana je iz fosilnih goriv.	Za proizvodnjo je potrebna velika poraba energije in kemikalij.	Taljenje stekla zahteva veliko energije.	Pridobivanje kovin ter plastični notranji sloji povečujejo okoljski odtis.

Kar večina ljudi spregleda

V resnici sta najpomembnejša:

- **kolikokrat izdelek ponovno uporabimo,**
- **kako daleč ga prevažamo.**

Steklenica postane okoljsko ugodnejša izbira 🙌, če jo **večkrat uporabimo** in jo **prevažamo na kratke razdalje**. Če je ne uporabljamo večkrat ali jo prevažamo na velike razdalje, je njen skupni okoljski vpliv lahko celo večji kot pri plastiki.

Izberite boljšo možnost

Osredotočite se na ponovno uporabo, ne le na material. Izberite:

- embalažo za večkratno uporabo namesto embalaže za enkratno uporabo,
- lokalne sisteme s kratkimi transportnimi razdaljami,
- izdelke, zasnovane za večkratno uporabo.

👉 **Kadar je mogoče, se izogibajte embalaži za enkratno uporabo - ne glede na to, ali je iz plastike, stekla ali kovine.**

Kliknite ikono za dostop do izvirnega vira podatkov.

Projektne partnerji

Povežite se z nami:

www.ecogage.eu

ECO GAGE

Critical Thinking for Sustainable Living

Fachhochschule des Mittelstands

formazione e consulenza

Institute

EcoAtivo

Associação de Protecção e Conservação da Natureza

Eko Innovacije

Sofinancira Evropska unija

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

Delate vse prave stvari ... toda ali so to res tiste, ki največ štejejo?

Zdi se, da prispevate svoj delež .....

Ugašate luči, varčujete z energijo in celo pomivate posodo na roke, da bi ravnali odgovorno.

Zdi se, da vsak dan sprejemate trajnostne odločitve.

Toda ali imajo ta dejanja res največji **učinek**?

- ➡ Zveni logično
- ↓ Naredi več
- ↓ prihrani več
- ➡ zmanjšaj svoj vpliv

Vsa dejanja nimajo enakega vpliva

Poraba energije v gospodinjstvu ni enakomerno porazdeljena.

Največji delež porabe predstavljajo:

- ogrevanje,
- topla voda,
- veliki gospodinjstveni aparati.

➡ Razsvetljava ima v primerjavi s tem običajno precej manjši vpliv.

Enako velja za vsakodnevne navade.

Nekatera dejanja se zdijo trajnostna, vendar imajo le **majhen učinek**.

Druge so manj očitne, vendar **naredijo veliko razliko**.

👉 Kje vaša dejanja resnično štejejo

● Velik vpliv: ogrevanje in topla voda ●

- **znižajte** temperaturo prostora,
- **skrajšajte** čas prhanja,
- pozimi ne puščajte **oken dolgo odprtih** na nagib.

● Srednji vpliv: gospodinjstveni aparati ●

- uporabljajte **program eco** pri pomivalnem in pralnem stroju,
- perilo **sušite na zraku** namesto v sušilnem stroju,
- izogibajte se **drugemu hladilniku** ali zamrzovalniku,
- redno **odtajajte** zamrzovalnik.

● Manjši vpliv: majhne navade ●

- **ugašajte** luči,
- naprave popolnoma **izklopite**, namesto da jih puščate v stanju pripravljenosti,
- zmanjšajte **svetlost** zaslona.

Ključna ugotovitev

Ne gre za to, da naredite več, temveč da se osredotočite na ukrepe, ki imajo največji učinek.

Ukrepite tam, kjer je pomembno

Začnite pri ukrepih, ki imajo **največji učinek**:

- **znižajte** temperaturo prostora (za približno 1 °C),
- porabite **manj tople vode** (krajše prhanje),
- gospodinjstvene aparate uporabljajte učinkovito (polni stroji in program eco).

➡ Hitri pregled:

- Pomivalni stroj ✓ bolj kot pomivanje na roke
- Luči ✓ dobra navada, vendar manjši vpliv
- Sušenje na zraku ✓ boljše kot v sušilcu

Kliknite ikono za dostop do izvirnega vira podatkov.

Projektni partnerji

Povežite se z nami:

www.ecogage.eu

ECO GAGE
Critical Thinking for Sustainable Living

Fachhochschule des Mittelstands

intaxia
formazione e consulenza

STEP
Institute

EcoAtivo
Associação de Protecção e Conservação da Natureza

Sofinancira Evropska unija

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

“Zeleno”, “eko”, “naravno” - Kaj v resnici pomenijo?

Znane besede, nejasen pomen ...

Te izraze srečujemo skoraj povsod.

Toda izrazi, kot so »okolju prijazno«, »zeleno« ali »naravno«, pogosto niso jasno opredeljeni. **Nakazujejo trajnost**, ne da bi pojasnili, kaj je dejansko boljše, kako je to izmerjeno ali v primerjavi s čim.

Brez jasne opredelitve → brez merljivih kazalnikov → odprto za razlage

Zavajajoče (greenwashing) trditve

Podjetja pogosto uporabljajo trditve brez jasnih pojasnil, zato je pomembno, da postavljate prava vprašanja in razmišljate kritično.

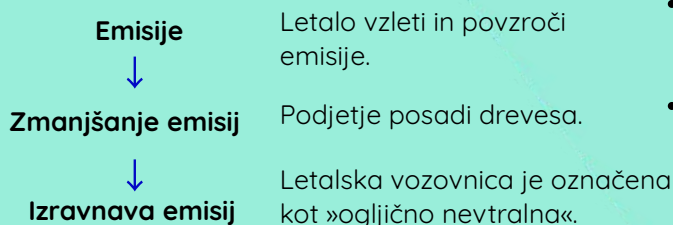
- »Okolju prijazna embalaža« → Kaj jo naredi okolju prijazno?
- »Zeleni izdelek« → Na podlagi katerih meril?
- »Okolju prijazna izbira« → V primerjavi s čim?
- »Pridelano z ljubeznijo« → Kaj to dejansko pomeni?
- »Prodaja kmet« → Ali je to zagotovilo kakovosti?

Kako je videti pregledna in verodostojna trditev?

- “Eko”/”Zeleno”/”Naravno”
- “Manjša poraba plastike”
- “30 % manjša poraba vode v primerjavi z modelom iz leta 2020, preverjeno s strani ...”

Kako deluje zavajajoča trditev »ogljčno nevtralno«

Kaj se spreminja:

EU Direktiva 2024/825: ☒ odpravljanje zelenega zavajanja z preverljivim komuniciranjem:

- **Prepoved splošnih okoljskih trditev:** izrazi, kot so »okolju prijazno«, »zeleno« ali »naravno«, ne bodo dovoljeni, če niso jasno dokazani.
- **Konec pasti »ogljčne nevtralnosti«:** podjetja ne bodo smela trditi, da so »podnebno nevtralna« ali da imajo »izravnane emisije CO₂«, če to temelji zgolj na izravnavi emisij. Potrebna bodo dejanska in dokazljiva zmanjšanja emisij.

Ključna ugotovitev

Podjetja bodo morala svoje okoljske trditve pojasniti jasno, konkretno in z merljivimi dokazi.

 Kliknite ikono za dostop do izvirnega vira podatkov.

Projektni partnerji

Povežite se z nami:

www.ecogage.eu

Sofinancira
Evropska unija

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanj.

Oznake in trditve

Džungla oznak

Čemu lahko zaupate?

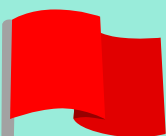

Oznake o trajnosti so danes skoraj povsod – še posebej na embalaži. Vendar **niso vse oznake preverjene** ali utemeljene na priznanih standardih. Nekateri podeljujejo neodvisne certifikacijske organizacije. Druge ustvari podjetja sama, da bi delovale uradno.

Težava? Skoraj 40 % primerov vključuje zavajajoče ali lažne oznake.

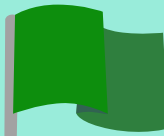
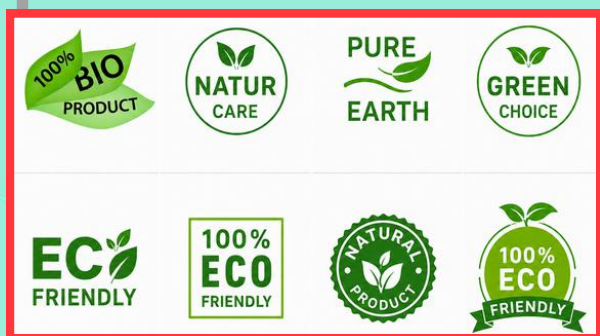

Rdeče in zelene zastavice pri oznakah

Na kaj bodite pozorni:

- Za oznako ne stoji **nobena organizacija**.
- **Merila** niso pojasnjena.
- Ni povezave do **preverjanja**.
- Oznaka deluje uradno, vendar to ni.

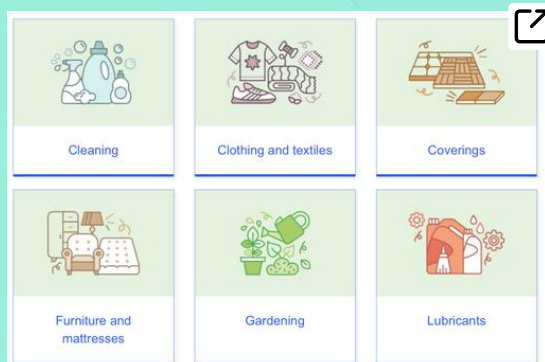

Kaj iskati:

- Priznan **certifikacijski organ**.
- Jasno **opredeljena merila**.
- Preverljivi **standardi**.

Zanesljiv vir informacij o okoljskih oznakah v Evropi:

... in še!

Niste prepričani, ali je okoljska oznaka pristna? Ta **uradna** podatkovna zbirka EU potrošnikom pomaga preveriti okoljske oznake in poiskati izdelke, ki izpolnjujejo neodvisno certificirane okoljske standarde.

Katalog uporabite za:

- **preverjanje**, ali je oznaka povezana s priznano certifikacijsko shemo,
- **iskanje** certificiranih izdelkov po kategorijah,
- **preverjanje** okoljskih trditve, namesto da bi se zanašali le na embalažo ali marketinška sporočila.

Ključna ugotovitev
Bodite pozorni na
pristne okoljske
oznake.

Kliknite ikono za dostop
do izvirnega vira
podatkov.

Projekt
partnerji

Fachhochschule
des Mittelstands

Povežite
se z
nami:

www.ecogage.eu

Sofinancira
Evropska unija

ECO
GAGE
Critical Thinking for
Sustainable Living

STEP
Institute

EcoAtivo
Associação de Protecção e
Conservação da Natureza

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja
pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno
stališč Evropske unije ali izvajalske agencije za
izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija
niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

Oznake in trditve

Nekaj manjka, ampak kaj je to?

Trajnostne trditve pogosto izpostavljajo le en pozitiven vidik, pri tem pa zamolčijo pomembne informacije. Tako ustvarjajo **poenostavljeno in včasih tudi zavajajočo sliko**. Čeprav so informacije o trajnosti prisotne skoraj povsod, mnogi ljudje niso prepričani, kako jih pravilno presoditi. **Posledično nastane vrzel med občutkom, da smo dobro informirani, in samozavestnim sprejemanjem odločitev.**

Kaj je navedeno

"Veganski izdelek" "Manj plastike"

"Reciklirana embalaža"

Kaj je skrito

Ni primerno za recikliranje v vašem lokalnem sistemu.

Več energije se porabi v proizvodnji.

"Organski bombaž"

"Energijsko učinkovito"

Visoka poraba vode.

Skrita resničnost

1 od 4 trditve izpušča ključne informacije

Zakaj je pomembno:
Nepopolne informacije vodijo do napačnih zaključkov.

Kaj lahko storite?

Kadar niste prepričani o verodostojnosti trajnostne oznake, si pomagajte s tem preprostim seznamom šestih vprašanj:

Ključna ugotovitev
Ne potrebujete popolnega znanja – dovolj je, da zastavite prava vprašanja.

Kaj točno se trdi?

Ali je korist merljiva?

Ali obstaja neodvisen dokaz?

Ali trditev temelji na dejanskih izboljšavah in ne le na izravnavi vplivov?

Ali velja za celoten izdelek?

Ali bo izdelek trajen in ga bo mogoče popraviti?

Kliknite ikono za dostop do izvirnega vira podatkov.

Projektni partnerji

Povežite se z nami:

www.ecogage.eu

ECO GAGE
Critical Thinking for Sustainable Living

Fachhochschule des Mittelstands

STEP Institute

EcoAtivo
Associação de Protecção e Conservação da Natureza

Sofinancira
Evropska unija

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja pa so zgolj stališča avtorja(-jev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.